

Καλλιόπη Παπαλεξοπούλου

Το σύνθημα «Να φύγουν οι Βαυαροί» δονούσε την Ελλάδα στα 1862 καθώς κορυφωνόταν ο αντιμοναρχικός αγώνας. Την 1^η Φεβρουαρίου του 1862, ξέσπασαν τα «Ναυπλιακά»: Η εναντίον του Οθωνα επανάσταση. Χίλιοι στρατιώτες υπό τους Πάνο Κορωναίο, Αρτέμιο Μίχο και τον δικαστικό Γ. Πετιμεζά. Μαζί με τους περίπου χίλιους πολιτικούς κρατούμενους στην Ακροναυπλία που απελευθερώθηκαν και μερικές εκατοντάδες νέους εθελοντές που σχημάτισαν ιερό λόχο, ξεκίνησαν αντιδυναστικό αγώνα. Η βασιλική κυβέρνηση του Αθανάσιου Μιαούλη έστειλε εναντίον τους στρατό 7.000 ανδρών. Μέσα Μαρτίου του 1862, η επανάσταση είχε κατασταλεί. Οι πολλοί από τους επαναστάτες αμνηστεύτηκαν. Οι μη αμνηστευμένοι, μαζί με 190 που θέλησαν να τους ακολουθήσουν, μπήκαν στο γαλλικό πολεμικό «Πελεκάνος» και το αγγλικό «Κάστορας» κι έφυγαν από την Ελλάδα. Ομως, η χώρα έβραζε. Για να σώσουν την κατάσταση, ο Οθωνας και η Αμαλία έκαναν μια μεγάλη περιοδεία στην Πελοπόννησο. Αναθάρρησαν κι ετοίμασαν μια δεύτερη στην Αιτωλοακαρνανία. Απόγονος γενιάς αρματολών, ο Θεοδωράκης Γρίβας (1797 – 1862) ύψωσε σημαία επανάστασης στη Βόνιτσα. Ο Οθωνας εκθρονίστηκε τον επόμενο Οκτώβριο (12/10/1862).

«Έδρα της επανάστασης του 1862 ήταν το Ναύπλιο και η ψυχή της μια κυρία. Το παράξενο είναι ότι μ' αυτήν τότε που ήταν κορασίδα 18 χρόνων, χόρεψε ο βασιλιάς, όταν έφτασε στην Ελλάδα, τις πρώτες καντριλλίες του. Η κυρία τούτη, αλλότε δεσποινίδα Καλλιόπη Καλομογδάρτη (που έγινε έπειτα κυρία Παπαλεξοπούλου ή για να μεταχειρισθώ το παράνομο που μ' αυτό έγινε γνωστή στην νεότερη ελληνική ιστορία η κυρά Καλλιόπη), έφτασε έως σε προχωρημένη ηλικία. Είχα την τύχη να την γνωρίσω και να ζήσω στον οικείο κύκλο της σαν ένα πρόωρα αναπτυγμένο αγόρι. Ευεργετημένο από την εξυπνάδα, την πείρα της και την πλατιά λογοτεχνική της γνώση.

Κορασιά 15 χρόνων στα χρόνια του απελευθερωτικού πολέμου βρέθηκε πρόσφυγας με την οικογένειά της στην Αγκώνα της Ιταλίας. Εκεί σπούδασε ιταλικά και γαλλικά και έμαθε να μιλάει τέλεια και τις δύο γλώσσες. Ήταν πλατιά διαβασμένη και περνούσα πολλές ημέρες και ώρες στη βιβλιοθήκη της, απορροφημένος από την έκταση των πρώτων γνωριμιών με μεγάλους ποιητές και συγγραφείς. Η κυρία Παπαλεξοπούλου ήταν μια χαριτολόγος ετοιμόλογη γυναίκα. Για να εμποδίσει ένα επεισοδιακό στρατιωτικό πραξικόπημα στο Ναύπλιο, αυτό που προηγήθηκε από την τελευταία επανάσταση ενάντια στο βασιλιά Όθωνα, η κυβέρνηση της Αθήνας έστειλε στην ανήσυχη πόλη και αντιμέτωπο στη δημοκρατική φρουρά της ένα εκστρατευτικό σώμα με Γερμανό διοικητή. Ο στρατηγός Ηαηη, ο διοικητής, πληροφορημένος ότι οι νεότεροι αξιωματικοί της φρουράς είχαν το στέκι τους στο σπίτι της κυρά Καλλιόπης και ότι συγκεντρώνονταν εκεί με δική της έμπνευση και οδηγία, της έστειλε από το γειτονικό Άργος, όπου είχε περάσει σχεδόν χωρίς αντίσταση, ένα είδος τελεσίγραφου, ζητώντας της να φύγει από την πόλη, γιατί τα βασιλικά στρατεύματα θα έμπαιναν στο Ναύπλιο και υπήρχε η πιθανότητα αιματηρών συγκρούσεων. Εξαιτίας της δράσης της, έλεγε ο στρατηγός, δεν θα ήταν η κυρία σε ασφάλεια. Η απάντηση της παλιάς αμαζόνας ήταν πάνω – κάτω η ακόλουθη:

«Θα μείνω όπου βρίσκομαι. Τα μόνα ζωντανά πλάσματα που φοβάμαι είναι οι ποντικοί, γ'αυτό τους αφάνισα όλους μέσα στο σπίτι μου».

Λένε ότι ο Ηαηη, μπαίνοντας στην πόλη με τα στρατεύματά του, συνέλαβε όλους τους συνωμότες, αλλά έστειλε στην Κυρά τον υπασπιστή του για να υποβάλλει τα σεβάσματά του σε μίαν αρχόντισσα πολύ ευγενικά, αλλά πολιτικά παραστρατημένη.

Ύστερα από την εκθρόνιση του Βασιλιά, που έγινε έπειτα στην Αθήνα, η κυρά – Καλλιόπη ήρθε στην πρωτεύουσα. Την υποδέχτηκαν θριαμβευτικά γεμάτοι ενθουσιασμό οι κάτοικοι. Παρευρέθηκε στην Ε-

θνική Συνέλευση από ένα θεωρείο οι όρθιοι οι βουλευτές την χειροκροτούσαν αρκετήν ώρα. Η κυρά – Καλλιόπη ήταν η ίδια η ενσάρκωση του ακατάβλητου δημοκρατικού πνεύματος του ελληνικού λαού.

Ύστερα από την επίσκεψη στην πρωτεύουσα και την θριαμβευτική υποδοχή της εγύρισε στο Ναύπλιο και δεν βγήκε ποτέ πιά από το σπίτι της της πλατείας Συντάγματος από το 1863 έως το 1890, που πέθανε. Ήταν σχεδόν εκατό χρόνων, αλλά το πρόσωπό της έμενε ακόμα αρυτίδωτο. Φορούσε πάντα ένα μεταξωτό φόρεμα και ένα βελούδινο πανωκόρμι. Στην πλάτη της έπεφταν οι δύο πλεξούδες της που έμεναν θαυμαστά μαύρες, σαν του κοράκου τα φτερά. Τώρα κοιμάται κάτω από τη σκιά του βενετσιάνικου λιονταριού στο κοιμητήρι του Ναυπλίου».

Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

**Από το βιβλίο Ένα πανόραμα της Ελλάδας στο Ναύπλιο,
μτφρ Σ. Καρούζου, εκδ. Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, Αθήνα 1979**